

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

Рис.3. Распределение приобретенных в Украине технологий промышленными предприятиями в разрезе видов экономической деятельности в 2011 г.
(составлено автором по данным [3])

Итак, исследовав регионы, можно сделать выводы, что национальная экономика и общество еще «не готовы» к научно-инновационному развитию. Это объясняется тем, что в экономике Украины эксплуатируются преимущественно предыдущие технологические достижения, доля промежуточного потребления в структуре выпуска остается на очень высоком уровне, инновационная активность предприятий очень низкая.

Таким образом, длительный спад промышленного производства в регионах зависит от научно-инновационного развития, который состоит из комплекса факторов в различных сферах, а именно в: социальной, научно-технической, производственной, финансовой, природно-ресурсной, кадровой, политико-регуляторной т.д.

Список использованных источников

1. Государственная служба статистики Украины [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Отчет о глобальной конкурентоспособности [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.mee.government.bg/doc/Resume07.pdf>
3. Научная и инновационная деятельность в Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://govuadocs.com.ua/tw_files2/urls_2/627/d-626992/7z-docs/1.pdf

ӘӨЖ 911.2.39.19

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӘЛЕУЕТІ

Мейрамғалиев Роман Серікбайұлы

meiramgaliev.roman@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан
5В060900 – География мамандығы, 3-курс студенті.
Ғылыми жетекшісі – М. Мұсабаева

Бүгінде жер ресурстарының адам өмірінде маңызы жылдан жылға артып баратыны баршамызға мәлім. Адамзат жасайтын кез-келген шаруашылыққа байланысы бар істерінің бәрі жерге тікелей немесе жанама тәуелділікке ие. Халықаралық агрономиялық ұйымның

мәліметтері бойынша құрлықтың 70 % құнарлылығы жер бедерінің жағдайына немесе климат тиіптеріне байланысты құнарлылығы аз жерлер болып табылады. Құнарлы жерлердің түгелге дерлік бүгінгі таңда өзінің өнімін беруде. Егістік алқаптарының негізгі өсімі өткен ғасырдың орта ширегіне тиесілі.

Жыл сайын адамзат 15 млн га құнарлы жерден айырылады. Оның 7 млн га топырақ деградациясынан, 8 млн га ауыл шаруашылық қорынан қалаларды, ауылдарды тұрғызу, жолдарды салуға бөлінуден жоғалады. Сонымен қатар көптеген елдердің демографиялық саясаты халық санын көбейтуге бағытталғаннан соң, жер ресурстарының едәуір бөлігі жеке-меншік үйлерді салуға жұмсалады (орта есеппен 0,2-0,7 га бір отбасыға шаққанда).

Қазақстан Республикасының жер қоры 2006 жылғы статистикалық мәліметтерге қарағанда келесі категорияларға бөлінеді:

Ауыл шаруашылығына арналған жерлер – 85,0 млн га;

Елді мекендер алып жатқан жерлер – 21,2 млн га;

Өндіріс, транспорт, қорғаныс, ауыл шаруашылықтық емес жерлер – 2,5 млн га;

Ерекше қорғалатын жерлер – 3,3 млн га;

Орман қорының жері – 23,4 млн га;

Су қорының жері – 3,7 млн га;

Қосымша жерлер – 122,0 млн га.

Республика жер қорының 81,7 % ауыл шаруашылықтық жерлер (оның 84,9% жайылым).

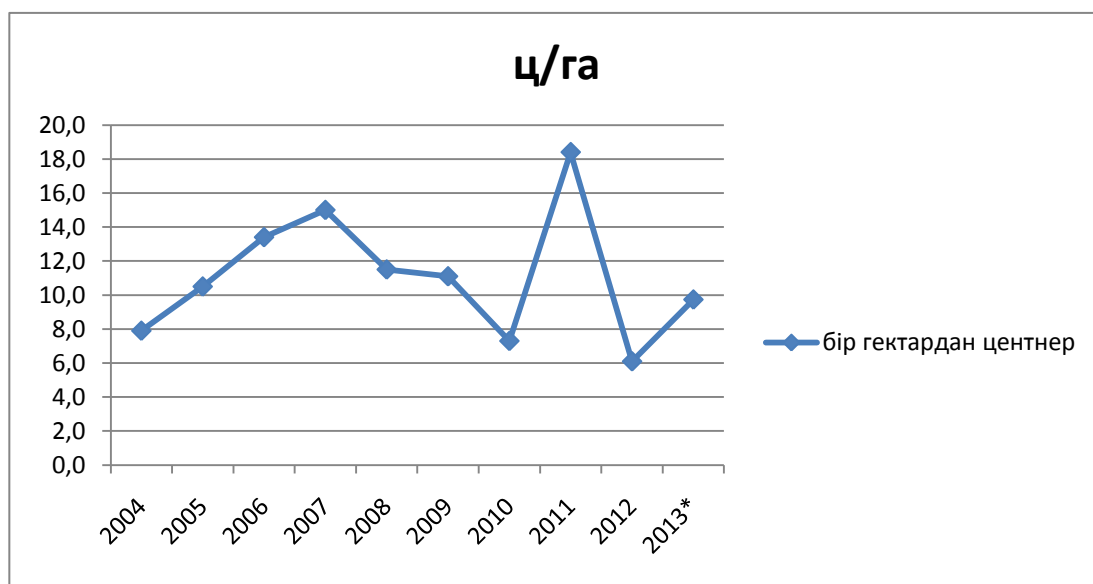
Қостанай облысының 2006 жылғы 1 желтоқсандағы мәлімет бойынша ауданы 19 600 000 га болып табылады. Ауыл шаруашылыққа арналған жерінің жалпы ауданы 18 100 000 га, оның 4 723 300 га егістік жер, 136 000 га шабындық, 450 000 га жайылым жерлер. Қостанай облысындағы жерлер Республикадағы теріс қасиеттерге (шамадан тыс ылғалдану, тастар, тұздар) ең аз шамада ие болып жатыр. Егістікке жарамды таза топырақ үлесі – 74 % [1.2]

1946-1975 жылдары КСРО-ның тың және тыңайған жерлерді игеру бағдарламасы қамтылып егістік жерлердің жартысынан астамы жыртылып пайдаланғаннан кейін, жер дегумификациясы процессі басталды. Жердің құнарлы қабаты – гумус қалыңдығы, жыл сайын жерді екі мәрте жыртқаннан кейін 15-20 пайызға қысқарды.

Қазіргі таңда Қостанай облысының аграрлық секторының негізгі өнімдері дәнді дақылдар болып табылады. Жыл сайынғы астық өнімі аудандар бойынша 5,5 ц/га – 14,5 ц/га дейін ауытқиды. Ең үлкен астық түсіміне Қарасу және Федоров аудандары (14,5 ц/га орта есеппен) ие. Ең кіші түсім – Жітіқара(5,5), Таран(6,5) аудандарында[3.4].

Диаграмма-1

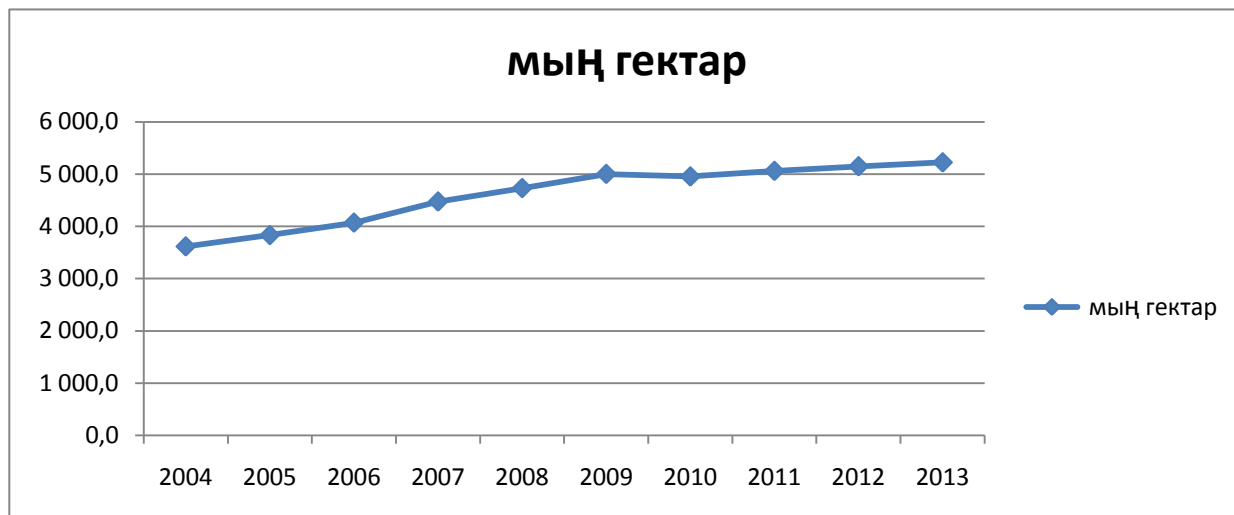
Қостанай облысында дәнді (күрішті қосқанда) және бұршақты дақылдардың түсімі

Диаграммадан біз Қостанай жерінде дәнді дақылдарының түсімі азайып бара жатқанын байқаймыз. Қысқа периодтар арасындағы үлкен айырмашылықтар көптеген табиғи және жасанды факторларға байланысты: өрттер, шамадан тыс ылғалдану, ылғал жетіспеуі, зиянкестер т.б.

Диаграмма-2

Қостанай облысында ауыл шаруашылығы дақылдарының анықталған жалпы егістік алқабы

2004-2013 жылдар аралығында егістік алқабы 1341,3191 га, яғни 31% өсіп, егін түсімі 19%-ақ өскен. Егістік көлемін үлкейту шаралары кері сипатқа ие екені байқалады. Топырақтанушылар пайымдауынша бұның бірден-бір себебі – егістік жерлерді пестицидтерді қолданып өңдеу болып табылады. Пестицидтер – мәдени өсімдіктерді зиянкестерден, паразиттерден, арамшөптерден, аурулардан және микроорганизмдерден қорғау үшін қолданатын барлық химиялық қосылыстар. Бұларды қолданудың негізгі зардаптары:

- Жер стерилизациясы, яғни, топырақта тіршілік ететін барлық бактериялар мен бунақденелілердің бірте-бірте жойылуы – топырақтың қалпына келуінің мүмкіншілігін жояды;
- Егіннің пестицидтердің құрамындағы улы заттармен қанығуы – экологиялық таза принциптерге қайшы;
- Сапасыз өнімді қолдану, оны мезгілде бірнеше мәрте (кейде 25-30 рет) қайта өндеуді қажет етеді, бұл топырақ пен егіннің улы заттарға қанығуды жылдамдатады [4,8].

Қазақстан 2050 даму стратегиясында ауыл шаруашылық секторына ерекше көңіл бөлінген. Ауыл шаруашылықтың мал және егін секторларын тиісті деңгейге көтеріп, Қазақстанда жасалған өнімдерге “экологиялық таза” деген атауды синонимдес қылып, ауыл шаруашылықты модернизациялау арқылы, халықаралық сауданың айтарлықтай үлкен бөлігін қамту деген мақсаттар көзделеді. Бұл мақсаттарға жету үшін «ҚазАгро» Ұлттық басқарушы холдингінің еншілес компаниясы – Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры құрылды. Бұның негізгі функцияларының арасында (істелген жұмысқа қарайтын болсақ) халық арасында жерді өндеп жеке кәсіпкер болам деушілерге пайыз мөлшерлемесіз кредиттерді беріп, жұмыс істеп жатқан жеке шаруашылықтарға жанар-жағармайды уақытында жеткізуді қаржыландыру болып табылады. Егістік даланың өңделу реті мен әдісі жеке кәсіпкерлердің өз ойларында.

Қорытындылай келе аталған мәселелерді шешудің мүмкін боларлық бірнеше бағыттарын ұсынып отырмыз:

➤ Мал мен егін шаруашылығын бір деңгейде дамыту арқылы бірі-бірінің қажеттіліктерін қанағаттандыруы: сабан – органикалық тыңайтқыш-шабындық-жайылым. Органикалық тыңайтқыштарды шығаратын зауыттар салу;

➤ Пестицидтердің сапасын мен қолдану ретін мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру - ҚР жер ресурстарын басқару агенттігінің қарамағында жұмыс істейтін «Агрохимиялық қызметтің Республикалық ғылыми-әдістемелік орталығы» ұйымының әр аудан бойынша филиалдарын құру;

➤ Биологиялық пестицидтерді Қостанай жерінде қолдану бағдарламасын жасау;

➤ Жел эрозиясын және гумустың азаюын алдын алу мақсатымен жер жырту құрылғылардың ұзындығын қадағалау;

➤ Бұзылған жерлердің рекультивациясы;

➤ Жер мониторингінің бірыңғай жүйесін құру болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің ресми интернет ресурсы.
2. Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы, 2002.
3. ҚР жер қоры.. Акпарат – ҚР жер ресурстары, Алматы, 2000, I.- с. 27-28.

4. Мельников Н.Н., Волков А.И., Короткова О.А. Пестициды и окружающая среда. М.: Химия, 1977. 223 с.
5. "Аграрлық сектор" ауылшаруашылық журналы, <http://www.agrosector.kz/> ресми веб-сайты.
6. Greenhunter ғаламтор дүкені, <http://greenhunter.ru/>
7. "ҚазАгро" ұлттық басқарушы холдингінің ресми веб-сайты, <http://www.kazagro.kz/>
8. Амергужин Х.А. "Агроэкологическая характеристика почв Северного Казахстана" тақырыбындағы диссертациялық жұмыс, М. 2003ж.
9. Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми веб-сайты, <http://www.stat.gov.kz/>

УДК 911.37

ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАЛАЛАРЫНЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Мусабаева Асемкуль Канановна

asemgul_dream@mail.ru

Қазақстан, Астана, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ «6М060900- География»

мамандығының 2 курс магистранты

Ғылыми жетекшісі – З.Ауезова

Кез келген мемлекеттің даму деңгейін, экономикасын анықтауда, сол мемлекеттің табиғат жағдайы мен табиғи байлықтары, жер асты ресурстары, ауыл шаруашылығына жарамды жер алқабының көлемі, нарықта сұранысқа ие өнеркәсіп өнімдерінің көлемі мен сапасы сияқты негізгі экономикалық көрсеткіштермен қатар халқының саны мен өндірістік қабілеті, білім деңгейі мен өмір сүру жасының ұзақтығы, денсаулығы да есепке алынады. Қазақстан Республикасының соңғы жылдардағы тұрақты экономикалық даму қарқыны алға ілгерлегенімен, халықтың саны мен табиғи өсуі, туу және өлім мөлшері, олардың денсаулығы, әлеуметтік-мәдени қажеттіліктерін қамтамасыздандыру деңгейі сияқты көрсеткіштер әлі де өте нашар деңгейде. Осы мәселелердің негізінде әлеуметтік, экономикалық, экологиялық, биологиялық себептердің тікелей ықпалы бар екені белгілі.

Халық – қоғамның басты өндіргіш күші, өнеркәсіптің, ауыл шаруашылығының, транспорттың өнімдерін негізгі тұтынушы. Адам ғана өндірістің заттық факторларын жандандырады: капитал мен жер өндіріс технологиясының өте күрделі жүйесін құрады, өзіне және қоғамға қажеттерінің барлығын өзі өндіреді. Сондықтан, демографиялық жағдай елдің әлеуметтік-экономикалық даму сұрақтарында айтарлықтай рөлді атқарады, халық – шаруашылық кешенінің тиімді қызмет атқаруының шешуші факторларының бірі болып табылады.

Шығыс Қазақстан облысында әр түрлі демографиялық жағдайлар елдің болашағы үшін күрделі мәселелер тудыруда. Облыстағы демографиялық жағдайға өнеркәсіптік қалалардың экологиясы, әлеуметтік-экономикалық жағдай, инфрақұрылымның және қызмет көрсету салаларының даму деңгейінің төмендеуі тікелей әсер етеді.

Шығыс Қазақстан облысының 2009 жылы халық саны 1396,6 мың адамды құрады.